

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Фінансовий контролінг»

Ступінь освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	072
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС
Тривалість викладання	8 семестр, 15 чверть
Обсяг навчальних занять:	120 год.
у т.ч. аудиторні заняття	3 години на тиждень
лекції	1 години на тиждень
практичні	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Кафедра, що викладає: Економічного аналізу і фінансів

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=1162>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams - команда «Фінансовий контролінг»

Інформація про викладачів:

	Штефан Наталія Миколаївна, (лекції та практичні) доцент кафедри економічного аналізу і фінансів, кандидат технічних наук
	Персональна сторінка: https://eaf.nmu.org.ua/ua/pro_kaf/title_shtefan.php
	E-mail: shtefan.n.m@ nmu.one

1. Анотація до курсу

Освітня компонента «Фінансовий контролінг» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу фахової підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Вона забезпечує загальний та професійний розвиток здобувача та спрямована на отримання поглиблених знань з фінансового контролінгу для забезпечення високого рівня організації фінансового контролінгу, методів і прийомів інформаційної підтримки, координації та контролю прийняття фінансово-економічних рішень.

Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (Student-Centered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни– набуття теоретичних знань та практичних умінь, формування компетентностей з фінансового контролінгу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінансовий контролінг»:

- з'ясування сутності фінансового контролінгу, його необхідності та функціональних завдань;
- оволодіння навичками організації фінансового контролінгу, практичного застосування його методів і технологій;
- набуття навичок стратегічного фінансового контролінгу;
- оволодіння інструментарієм оперативного фінансового контролінгу;
- освоєння методичних прийомів трансфертного ціноутворення та контролінгу витрат;
- освоєння механізмів бюджетування та бюджетного контролю у сфері бізнесу;
- оволодіння інструментарієм контролінгу поведінки;
- ознайомлення із сучасними методами фінансової діагностики підприємств та їх рейтингування.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні, а саме:

- Вміти збирати принципову інформацію та аналізувати основні фактори впливу економічного, технічного та фінансового характеру для вирішення завдань фінансового контролінгу
- Вміти планувати і аналізувати стратегії розвитку суб'єктів господарювання, аргументуючи їх вибір
- Вміти оцінювати ефективність діяльності суб'єктів господарювання різними підходами
- Вміти визначати цілі стратегії розвитку суб'єктів господарювання підприємства
- Здійснювати діагностику фінансової діяльності суб'єктів господарювання, пропонувати моделі фінансової діяльності суб'єктів господарювання

4. СТРУКТУРА КУРСУ

Лекції

1. Основи фінансового контролінгу. Контролінг як інструмент управління підприємством.

1.1. Необхідність впровадження системи фінансового контролінгу в діяльність підприємства.

1.2. Мета, предмет, методи та об'єкти контролінгу. Функції та завдання контролінгу.

1.3. Зміст, призначення та організація системи раннього попередження.

1.4. Організація фінансового контролінгу на підприємстві.

2. Види фінансового контролінгу.

2.1. Стратегічний фінансовий контролінг.

2.2. Оперативний фінансовий контролінг.

2.3. Взаємозв'язок стратегічного й тактичного фінансового контролінгу.

2.4. Координація як центральна функція контролінгу.

3. Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу

3.1. Безбюджетна діяльність (beyond budgeting) як альтернатива бюджетуванню.

3.2. Календар бюджетування та бюджетної звітності.

3.3. Проблема достовірності показників, що містяться в бюджетах та у звітах про їх виконання.

4. Внутрішнє (трансфертне) ціноутворення.

4.1. Поняття внутрішніх (трансфертних) цін.

4.2. Функції та цілі трансфертного ціноутворення.

4.3. Система центрів відповідальності (центрів доходів, центрів витрат) як передумова запровадження трансфертного ціноутворення.

4.4. Методи трансфертного ціноутворення.

4.5. Фактори, що впливають на застосування різних методів трансфертного ціноутворення.

4.6. Конфлікти інтересів у процесі трансфертного ціноутворення.

4.7. Стратегічні наслідки трансфертного ціноутворення..

5. Методи контролінгу

5.1. Аналіз точки беззбитковості.

5.2. Бенчмаркінг.

5.3. Вартісний аналіз.

5.4. Портфельний аналіз.

5.5. ABC –аналіз.

5.6. Аналіз слабких місць на підприємстві.

6. Оцінка результативності фінансово-господарської діяльності та системи мотивації

1. Традиційні показники оцінки ефективності діяльності.

2. Показники чистих грошових потоків в оцінці ефективності: види, переваги та недоліки.

3. Відносні та абсолютні показники чистих грошових потоків.

4. Система винагороди за результати діяльності як інструмент управління поведінкою менеджменту та персоналу.

5. Система мотивації, що ґрунтується на концепції EVA.

7. Система вартісно-орієнтованого управління підприємством

1. Вартісний підхід до оцінки результатів діяльності суб'єктів господарювання.

2. Етапи постановки системи управління вартістю на підприємстві.

3. Investor Relations - як фактор формування доданої вартості підприємства.

4. Вплив інформаційної комунікації на вартість залучення капіталу та ринкову капіталізацію підприємства.

8. Стратегічний фінансовий контролінг та система збалансованих показників.

1. Цілі стратегічного контролінгу в рамках парадигм неокласичної економіки та інституційної економіки.

2. Формування монетарних та немонетарних фінансових цілей підприємства. Зв'язок фінансових цілей із стратегією компанії.

3. Стратегічні фактори ефективності як джерело побудови системи збалансованих показників.

9. Фінансова діагностика в системі контролінгу

1. Інтегральні методи діагностики фінансового стану: дискримінантний аналіз, логістична регресія, метод штучних нейронних сіток, теорія нечітких множин.

2. Методичні підходи до рейтингування підприємств.

3. Критерії оцінки якості системи фінансової діагностики.

4. Оцінка ефективності моделі фінансової діагностики.

10. Гармонізація та консолідація фінансової звітності.

1. Управлінський підхід до складання звітності (management approach).

2. Консолідована корпоративна звітність.

3. Основні принципи консолідації.

4. Забезпечення співставності показників консолідованої звітності. Правила перерахунку валют.

5. Декласифікація статей звітності.

11. Контролінг витрат у системі фінансового управління.

1. Підходи до визначення витрат.

2. Трагування витрат згідно законодавства України.

3. Витрати в розрізі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Класифікація операційних витрат з метою аналізу, планування та обґрунтування економічних рішень..

12. Внутрішній фінансовий контроль на підприємстві.

1. Зміст та види внутрішнього фінансового контролю на підприємстві.

2. Місце контролінгу в системі внутрішнього контролю на підприємстві.

3. Внутрішній аудит як інструмент зменшення асиметричного розподілу інформації.

Практичні заняття

1. Основи фінансового контролінгу.

2. Бюджетування як інструмент оперативного контролінгу.

3. Внутрішнє (трансфертне) ціноутворення

4. Оцінка результативності фінансово-господарської діяльності та системи мотивації.

5. Система вартісно-орієнтованого управління підприємством.

6. Стратегічний фінансовий контролінг та система збалансованих показників.

7. Фінансова діагностика в системі контролінгу.

8. Гармонізація та консолідація фінансової звітності.
9. Контролінг витрат у системі фінансового управління.

Інформація для здобувачів заочної форми навчання. На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем відповідно до розкладу: 6 год. лекційних занять, 4 год. практичних занять; решту практичних завдань здобувач опановує самостійно. Здобувачі заочної форми навчання виконують передбачені навчальним планом індивідуальні завдання (контрольні роботи, практичні завдання, презентації, тестові завдання) та подають їх на кафедри на початку сесії, обов'язково до проведення контрольних заходів з дисципліни. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle. Форма контролю – залік.

5. ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА/АБО ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: активований акаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office 365, застосунки Microsoft Office: Teams, Moodle, Zoom. інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point). Мультимедійне обладнання: проектор, ноутбук. Підключена аудиторія до Wi-Fi.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти НТУ «ДП», <https://bit.ly/3R5UPvZ>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача за дисципліною.

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувач вищої освіти може отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів. Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент має право виконувати підсумкову комплексну контрольну роботу за дисципліною, яка містить завдання, що охоплюють дисциплінарні результати навчання.

Поточна успішність складається з успішності за виконання індивідуального розрахункового завдання (яке максимально оцінюється в 70 балів) та оцінок за роботу на лекційних заняттях (оцінюється 15 занять, участь у занятті максимально може принести здобувачу вищої освіти у 2 бали, загальна кількість - 30 балів). Отримані бали за виконане індивідуальне розрахункове завдання та лекційні заняття додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. ПОЛІТИКА КУРСУ

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»», <https://cutt.ly/mERLa5A>, Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на день (щодня) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи у Teams.

Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Фінансовий контролінг».

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті

та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації, це саме стосується і колоквиумів. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси.

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції та практичні заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та приймають участь у конференціях, конкурсах тощо, можуть отримати додатково 5 балів до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети, що розміщено на сайті кафедри маркетингу: <https://eaf.nmu.org.ua> та у Microsoft Forms Office 365, які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Фінансовий контролінг».

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання на лекціях:

- вербальний метод (лекція, дискусія тощо);
- методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- метод евристичних питань;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на практичних заняттях:

- вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- метод сценаріїв;

- метод мозкового штурму;
 - метод евристичних питань;
 - метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
 - робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
 - інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
 - дослідницький метод;
 - пошуковий метод.
- Самостійна робота супроводжується опитуванням та підготовкою презентацій.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Фінансовий контролінг [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Н. В. Сабліна, Т. Б. Кузенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 161 с.
2. Птащенко Л. О. Фінансовий контролінг [текст] навч. посіб. / Л. О. Птащенко, В. В. Сержанов.– К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 344 с.
3. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. / В. Лещук, О. Кравчук – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 554 с.
4. Управлінський облік / І. Фарион, Т. Писаренко. Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 792 с.
5. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 704 с.
6. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Г. І. Філіна. — К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. — 424 с. : іл. — Бібліогр. : с. 413–416.
7. Букреєва Д.С. Конролінг – механізм ефективного управління підприємством / Д.С. Букреєва [Текст] : моногр. / Д.С. Букреєва; М-во освіти і науки України, Нац. Гірн. Ун-т. – Дніпро: НГУ, 2017. – 178 с.
8. Букреєва Д.С. Алгоритм вибору та індивідуалізації моделі бюджетування на підприємстві / О.В. Єрмошкіна, Д.С. Букреєва, Є. Подольний// Економіка та суспільство. Випуск №32, 2021. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-61>